

בסייעתא דשמיא

כי יקח

מהות הקנין בקדושין
ובגדרי קנינים בעלמא.

מסכת קדושין

אברהם י. שכטר

ו"ב תושיה - תפרח

תוכן הענינים

מהות הקנין בקדושין

- ענף א' - יסוד הקנין בקדושין, ותמיה בעצם החלות 3
- ענף ב' - בב' דע' הרא"ש והתוס', ובהא דדמייא קדושין להקדש 5
- ענף ג' - בגדרי קנינים בעלמא, ובב' החילוק בין בעלות בממון לבעלות באשה 8
- ענף ד' - בי' פלוגתת הרא"ש והתוס', וביסוד קנין כסף 12
- ענף ה' - עוד ביסוד הקנין 15
- ענף ו' - מהות הקנין לדע' הריטב"א, ובב' נשואין 17
- ענף ז' - במח' הפנ"י והאב"מ סי' מ"ד, ובשמעתתא דתליוה וקידש 20
- ענף ח' - עוד ביסוד קנין כסף, ובקנינים בעלמא 24

- ביסוד קנין חליפין, ובב' שמעתתא דגמ' ד"ג 26

פ' האומר

- דעת הריטב"א בסוגי' דכלתה 33

מהות הקנין בקידושין.

ענף א'

יסוד הקנין בקידושין, ותמיה בעצם החלות.

דאית ביה ממונא הוא, עיי' בראשונים שבועות לו: דבי' דהטעם דאית בהו ממונא הוא משום כתובה ותנאי כתובה¹.

א. הנה מצינו בראשונים בכמה דוכתי דמבוי' דהקנין בקדושין אינו קנין ממון, אלא קנין איסור, והא דמבואר בתוס' בכתובות מו: דקדושין איסורא

שנוסף לה זמן ששווה ממון, וע"כ דאין הקנין בממון כלל, ואמנם על הזמן הנוסף אפ' לשלם ממון, אך אין מהותו ממון, וקו' זו הק' הרשב"א התם ו: , ות' דכיון "דגופה ממש לא קני לה, לא הוי ריבית..." , ודהינו דאי"ז קנין ממון, כ"כ עיי' בריטב"א התם דמוכח כנ"ל, ואיכא עוד ראיות לד"ז, וע"ע.

ב. ומעצם דברי הראשונים הנ"ל, אפ' להביא ראי' דהקנין בקדושין אינו קנין ממוני, וכן אף מסתבר מסב', דאל"כ מדוע שאני קניני אשה משאר קנינים, דהרי איכא קנינים במטלטלים, שאינם מועילים באשה, וכן הא דאינה יכולה למכור או להפקיר, כ"כ אפ' להביא ראי' מסוגי' דמקדש בריבית, דחזינן דבארווח לה זימנא ליכא איסור ריבית, ולמרות

נראה דלכך כוונת התוס', וממילא אף שטר וביאה אית בהו ממון. והטעם דאין בקדושין ממון משום הכסף, יבוי' לקמן דאין הכסף חלק מהקנין, אלא שייך להחיל את הקנין ע"י כסף.

¹ ולפי ביאור הראשונים, אפ' ליישב הא דהוקשה ע"ד התוס', דנילף מנדריים לשטר וביאה, דליכא בהו ממון, ומשטר וביאה נילף לכסף ע"י היקש, דהרי הוקשו היות להדדי, אמנם דאחר דחזינן בראשונים דקדושין אית בהו ממונא משום כתובה,

בגמ' שיפשוטו קדושין בכל האשה, [כשאמר חציך מקודשת לי], כעין הקדש, ומשא"כ בלשו' קנויה ומאורסת, ולא מסתבר שזה ב' חלויות אחרות, דלא מצינו כה"ג, וכן לא נתחדש בתורה ב' חלויות נפרדות, וביותר דבתורה נתחדש רק קנויה ומאורסת, ומקודשת זה לישנא דרבנן, וצ"ל דכיון דאמר בלשו' הקדש כלול בלשונו הפשטה, אך מ"מ צ"ב איך יתכן, דאותה החלות מתפרשת בכמה אופנים, כ"כ צ"ע איך שייך קנין כסף בקדושין.

בריטב"א בתשו' סי' ר"ח (עמ' רס"ח)², דכוונת הגמ' דמכח הקדושין נאסרת לעלמא, וממילא המצב אחרי הקנין הוא שהאשה כמו הקדש, אבל לחלות עצמה אין שייכות להקדש, וצ"ב שורש פלוגתתם, וכן למאי נ"מ.

ג. כ"כ מוכח מד' התוס' ב: ד"ה דאסר לה, דבי' דמהות הקנין היא ייחוד ואיסור, וכן מסוגי' דגמ' ד: דד' רש"י הרא"ש והריטב"א התם, דהאשה יכולה לקדש את האיש, ואי"ז מסתבר אם הקנין הוא ממון.

וצ"ב מה הכוונה קנין איסור, ומה פועל בזה, ואיך חל, ומה נקנה באשה בקדושין, כ"כ יל"ע דמצינו לק' דף ז. בתוד"ה ונפשוטו, דחילקו התוס' בין לשו' מקודשת ללשונות מאורסת וקנויה, דבלשו' מקודשת איכא הו"א

ד. וביסוד הדברים, דהנה מצינו גבי שמעתתא דגמ' דאסר לה אכו"ע כהקדש, דפליגי בראשונים בבי' כוונת הגמ', דעת התו' והתורא"ש דהחלות בקדושין היא כהקדש, אמנם דדע' התלמיד הרשב"א, וכן מפו'

² כן משמע אף בלשון הריטב"א בסוגיין, ואכן גבי סוגי' דפשטה תי' בריטב"א באופ"א על קו' התו'.

ענף ב'

בבי' דע' הרא"ש והתוס', ובהא דדמיא קדושין להקדש.

[ולא שמתחיל מייחוד ונגרם איסור, או להיפך, אלא בחדא מחתא, וכן מוכח אף ברא"ה על דברי התוס', עיי"ש].

וביאורו"ד, דחלות זו היא החלת 'קדושה', דקדושה אי"ז הפרשה לדבר גבוה, אלא הכוונה רק ייחוד לאחד ואיסור על השאר, וכדמבו' בכמה דוכתי, והחלות בקדושין היא ממש כמו החלות בהקדש.

ה. ולבאר דע' הרא"ש והתו', כ' התוס' דמהות הקנין היא ייחוד ואיסור, דבמה דמתייחדת להיות לו היא נאסרת לכל, ובפרה וטלית מבו' בתוס', וכן בתורא"ש ובתו' טוך, דאין מועיל, ובטע' הדבר משמע בדברי התוס', דאע"פ דנאסרים משום גזל, כיוון דלא נאסרו ממש מחמת מה שנתייחדו, אלא בגרמא, אי"ז ייחוד ואיסור, משום שצריך שהייחוד והאיסור יהיו באותה הפעולה³, וע"כ דפועל גם את הייחוד וגם את האיסור

בטעות לא הוי הקדש, וכן מבו' בתוס' ובתורא"ש לק' ז. לענין פשטה, וכהנ"ל, כ"כ עיי' בפ' הרא"ש נדרים ו:; ובתו' התם, דבי' דהצד דאיכא ידות אף בקדושין, משום דקדושין הם כהקדש, והקדש הוא כנדר⁴.

ו. וד"ז דחלות הקדושין היא כחלות הקדש, מבואר עוד בתורא"ש לק' נב: דכ' דגבי דבר שגזרו בהקדש, גזרו גם בקדושין, דהקדש וקדושין ענין אחד הם, וכן ברא"ש בפסקים לק' ריש פ' האומר כ', דבקדושי טעות הטע' דלא הוו קדושין, משום דהקדש

⁴ הטע' דכ' התם הרא"ש דקדושין ונדרים 'לשון' הקדש, ולא שהם ממש הקדש, בי' הדבר עפ"מ"ש התם דנדרים לש' הקדש דמתפס בדברים הנדורים, ודהיינו דלש' הקדש הכוונה בלש' שמתפס בחפץ עצמו ולא בגברא, ונדרים בלש' הקדש, וכן

³ ועיי' בחזו"א דבי' בדברי התוס' באופ"א, ומשו"ה בי' מהות הקנין לדע' התוס' באופ"א, ויבו' לק', [אמנם בדברי התו' לא משמע כן].

ז. ויסוד חלות זו היא בנדר, וכמו שמב' בתו' וברא"ש הנ"ל דהקדש הוא כנדר, ומשו"ה ילפי' קדושין מנדרים לעניין ידות, וכ"כ עיי' ברמב"ם ריש הל' נדרים דמב'.

ח. ולכל הנ"ל, דקנין הקדושין הוא ייחוד ואיסור, יל"ד לעניין מה מועיל באשה, וכן מה מטרת הקדושין, וכן מדוע בקדושין צריכים מעשה.

ויבואר, דקודם מתן תורה לא נצרכו לקדושין, וקודם מת"ת האשה היתה יכולה לחזור בה, וכן לא היתה צריכה גט, ולאחר מת"ת הקדושין מונעים את האשה מלחזור בה, ומצריכים אותה גט, ויעוי' בתורא"ש לק' ה.

ט. ולפי"ז מב', דע"י דפועל ייחוד ואיסור באשה, ממילא מחויבת לנשואין מכח מה שמיוחדת לו

דהקדש פועל מדין נדרי הקדש, ועיי' בר"ן ובריטב"א ובנמו"י ריש נדרים דהקדש מדין נדר, וכן בר"ן וברא"ש בכו"כ דוכתי בנדרים⁵.

דהקנין הוא דמשועבדת לו לנשואין, וכן עיי' בתורי"ד ג: 'להתקדש לו שלא תוכל לחזור בה', ועיי' ברשב"א יבמות ע:; דכ' דגופה קנוי לעניין שלא תצא בע"כ של בעלה, והוא מש"כ הרשב"א (שהובא לעיל), לק' דף ו: 'דגופה ממש לא קני לה...'; כ"כ עיי' בר"ן דכ' דהקדושין כדי 'להצריכה ממנו גט', ועיי' לק' דיבו' דיתכן דקנין בעלמא הוא כדי שהמוכר לא יוכל לחזור בו.

(ודעינו מקודשת), וגט מפקיע את הקנין הזה.

ויעוי' ברא"ש נדרים כט: ד"ה שאני הכא, דכ' דהטע' דבהקדש אין יכול

קדושין זה התפסה באשה, משום שזה בלש' הקדש, ובצד הב' בספק הגמ' התם, דבי' הרא"ש דקדושין ונדרים תרי מילי נינהו, יל"ע למה נתכוון, ואפ"ל בזה בכמה אופנים, אך מ"מ לא משמע דס' דאי"ז ייחוד ואיסור, דהרי גם בקדושין בדף ב: פ' בגמ' דהכוונה לייחוד ואיסור.

⁵ ולפי"ז מיושב הא דילה"ק, דאף אם קדושין כהקדש, יתכן דכל החלת קדושה היא דווקא היכא דמפריש לגבוה, קמ"ל דאף נדר פועל ע"י החלות הזו.

לחזור בו, משום "מוצא שפתיך תשמור", ומשום דזה הקדש לגבוה, והרא"ש איירי גבי הא דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, וגבי הגמ' התם שחילקה בין קדושי אשה להקדש, ודהיינו דמבו' ברא"ש

דהטע' דאיצטריך למעשה בקדושין, כדי שהמוכר – האשה, לא תוכל לחזור בה, ובהקדש זה מכח ציווי התורה, ובקדושין איצטריך לזה מעשה⁶.

י. ובעבד אין הקנין כן, אלא מוכר את גופו ממש, כדחזי' דיד עבד כיד רבו, ומה שאין יכול לחזור בו, הוא מחמת עצם הקנין, כיוון שאחרי שנקנה כבר אין לו ישות עצמית, אבל אשה נשארת ישות בפנ"ע גם אחרי המכירה, ורק נעשה בה ייחוד ואיסור, כדי שלא תוכל לחזור בה, וכן כל חפץ במכירה רגילה, לא יוכל

לחזור בו, משום שכבר אין קשר בין החפץ למוכר, ולפי"ז מבו' אף לשו' הגט 'הרי את מותרת לכל אדם', שמבטל את הייחוד והאיסור, וזה הטע' אף שאינה יכולה להתגרש בשאר קנינים, משום שצריך לבטל את הייחוד והאיסור, ויבו' בעז"ה לק' היאך אפ' לקנות בהם.

⁶ ויתכן דמעשה הקדושין איצטריך אף מחמת הכנסה לרשותו, אך יתכן דבקדושין ל"ש הכנסה לרשותו, כיוון שאין חפץ

שעובר, וכ"כ יתכן דע"י הנשואין נכנסת לרשותו.

ענף ג'

בגדרי קנינים בעלמא, ובבי' החילוק בין בעלות בממון לבעלות באשה.

יא. ונפ"ל דמטרת הקנין היא בשביל השליטה, ופועל ייחוד ואיסור בשביל זה, והטע' דל"ש לעשות קנין כשאר קנינים, משום שבאשה שייך לקנות רק את השליטה.

ויל"ע מדוע אין שייך לקנות את השליטה בפנ"ע, דהנה מצינו דאפ'

להקנות חפץ בקנין ע"מ להקנות, ודהיינו דהחפץ שייך למוכר, וזכות ההקנאה – השליטה, נמכרה ללוקח, ואכן עצם קנין זה תמוה, דמה שייך להקנות שליטה, הרי אי"ז פרט בחפץ, אלא זה תוצאה מהחפץ עצמו.

יב. ועיי' ברשב"ם ב"ב עח:, וכן ברש"י וברשב"ם בכו"כ דוכתי, דמבו' בדבריהם, דמעשה קנין בעלמא הוא רק כדי שלא יוכל לחזור בו, ויש שבי' כפשטות הדברים דאכן זהו יסוד החיוב בקנינים בעלמא, ולפי"ז, 'בעלות' הכוונה שליטה על זכות ההקנאה, וכדי להעביר את החפץ לרשות הלוקח אי"צ לקנין, ורק צריך שלפני כן לא יוכל לחזור בו, וזה תנאי להעברת הרשות.⁷

והא דילה"ק מהי"ת דבעלות היא דבר נפרד מהרשות הממונית, [ביסוד הא

דהוק' גבי קנין ע"מ להקנות], אולי אפ"ל, דהנה ילה"ק ביסוד קנינים, איך שייך להעביר רשות, דהיאך יופקע מהראשון זכותו הממונית בעצם החפץ, ולזה מוכרח דאיכא הפקעה ע"י בעלות של הלוקח כנגד זכותו בחפץ, ומשו"ה צריך לעשות מעשה קנין, ובזה הלוקח מבטא בעלות, וע"י שמבטא בעלות, חזינן דהוא השולט בחפץ, ועי"ז מפקיע אותו מרשות המוכר.

וסייעתא לד"ז יתכן להביא ראי' מהרא"ש הנז' לעיל בנדירים כט.,

⁷ ואפ"ל בב' אופנים, או דכיוון דשולט מעביר, והעברת רשויות תלויה בזה, או דאכן העברת רשויות תליא בהסכמה, ורק מכיוון שאחר שיעביר את החפץ רשות, המוכר כבר לא יוכל לחזור בו, משום

שכבר אין לו קשר לחפץ, [דפשוט דמעיקרא השליטה נוצרת מכח מה דהחפץ ברשותו], וממילא צריך קנין כדי ליצור מצב כזה, ויל"ע.

דהטע' דאמרי' דאמירתו לגבוה
כמסירתו להדיוט, משום דבאמירה
לגבוה, ודהיינו הקדש, מצינו
שחידשה התורה שאחר שהקדיש אין
יכול לחזור בו, דכתיב "מוצא שפתיך
תשמור..."⁸, וזה הוא הטע' דבאמירה
לגבוה אי"צ מעשה, וחזי' דכל מעשה

הקנין הוא רק כדי שלא יוכל לחזור
בו, ולפי בי' זה, עצם החלות היא
העברת הרשות, ולא מעשה הקנין,
אמנם דהחלות היא תוצאה ממעשה
הקנין⁸, ולכ"ז מבו' אף יסוד קנין ע"מ
להקנות⁹.

יג. ועדיין ק', מדוע אין שייך שיקנה
הבעל בקדושין בקנין כזה, והנה
בראשונים הנז' לעיל בשבועות לו:
דבי', דהטע' דקדושין איסורא דאית
בי' ממונא, הוא משום כתובה ותנאי
כתובה, בי' התם אף בנדר, טע' הדבר
דאית ביה ממונא, דאף בנדר החלות

אינה ממון אלא איסור, וביארו,
דכיוון דהחפץ נאסר, אית בהו
ממונא¹⁰, ובקדושין לא בי' כן, אע"פ
דאף בקדושין החפץ [-האשה] נאסר,
וסב' דהחפץ נאסר בפש' מוכרח
דהכוונה לשליטה, וחזי' כנ"ל
דבקדושין א"א לקנות את השליטה.

יד. ויסוד הדברים ברא"ש בנדריים
דכ' דבנדר כ"מ דאיכא סב' דהחפץ
נאסר, הוא משום שאירי בנדרי

אכילה, שמהותם הוא האיסור
שנאסר והממון שהוא שווה, ודהיינו
דכל דבר שאין מהותו ממון, ל"ש

⁸ לפי"ז יתכן דאפ' לבאר יותר שי' החינוך
והמאירי דכל קנינים בעלמא מדרבנן,
וצ"ב איך שייך שיחדשו דבר כזה, ולנ"ל
אכן החלות היא מדאורייתא, אך חיוב
מעשה הקנין הוא מדרבנן.

ראי' מעצם מה דבנערה ב' ידיים זוכות
כאחד, דכ"ה הכא, דיתכן דבשלמא נערה
שלא מכר לה, אלא יש לה יכולת מכח
עצמה, משום שהיא של עצמה, זה יוצר
בעלות משותפת, אבל כשמוכר קנין ע"מ
להקנות, אמנם החפץ ברשותו, אך מכר
את כל הבעלות].

⁹ ולפי בי' זה, אפ' להבין הצד דהביא
הגר"מ שוימר, דאף למוכר נשאר כח
להקנות, שכיוון שהחפץ נשאר ברשותו,
עדיין יש לו כח מכח החפץ, אמנם דכ"ז
למ"ד ב' ידיים זוכות כאחד, [אמנם דליכא

¹⁰ כ"כ עיי' ברשב"א בנדריים יא:
והרמב"ן התם על הרי"ף, ועוד ראשונים.

לקנות את השליטה עליו, וכן מסתבר מסב' ויבו' להלן.

בעלות משותפת, צריכים לחלוק את הכסף, וע"כ דבין לאב ובין לבת אין שליטה קודם הקדושין, ולשניהם יש כח לקבל קדושין, ולייצר שליטה מכח הקדושין, ומקבלים את הכסף על מה שעשו, ותמוה איך יתכן שאין שליטה ונוצרת שליטה.

טו. והנה מצינו בתו' ובראשונים לק' ג: בד"ה וכ"ת, דבי' דהו"א דגמ' התם היא, דבנערה בין היא ובין אביה מקבלים קדושיה, וכשהאב מקבל הוא מקבל את הכסף, וכשהיא מקבלת היא מקבלת את הכסף, ותמוה דלמי שייכא, ואם זה היה

השולט, וטע' הדבר הוא משום שבפעולה איסורית לא מצינו ששיך להעביר בעלות, דהתורה חידשה לאשה יכולת איסורית, ודהיינו דאף עצם היכולת אינה כחפץ ברשותה, והא גופא הכוונה 'איסור' ולא 'ממון'¹¹, ומיושב דלא שייך לקנות באשה את השליטה, ומשו"ה צריך לפעול ייחוד ואיסור-קדושה, וממילא נוצרת שליטה.

טז. וביאור דהוא, דא"א להנשא לאשה קודם הקדושין, וע"י הקדושין נוצרת אפשרות, והתשלום הוא על האפ' להנשא, וחזי' מתוס' דהבעל אינו משלם על השליטה על האפ' לאוסרה שמקבל בקדושין, אלא על האפ' לנשואין שנוצרת, וצ"ב מדוע אינו משלם על השליטה, וצ"ל דדבר איסורי לא יתכן שהשליטה עליו תהיה שייכת לו, אלא רק בגרמא הוא

דסברי כרש"י, דאיכא בגמ' הו"א דיתכן דהאשה תקדש את האיש, וצ"ב דברי רש"י, דמ"ש דהאשה תפעל באיש.

יז. והטע' ששייך בזה קנין כסף, יש ליישב ע"פ ד' רש"י ד: דכ' ד'כסף עביד אישות', ונראה מלשו' התורא"ש התם, וכן מלשו' התו' טוך,

¹¹ וכעין הא דכהן אין יכול להעביר את זכות אכילת התרומה לישראל.

והנראה בבי' הדברים, [אין הכרח דרש"י ס' כהרא"ש לגבי ייחוד ואיסור, דיתכן דס' כהריטב"א, וכדיבו' להלן], דכוונת הגמ' דהאשה תחיל ייחוד ואיסור בבעל, [וגבי קו' התוס', דהרי הבעל אינו נאסר, יבו' להלן בעז"ה], ומ"מ כשהיא תחיל בבעל ייחוד ואיסור, היא תשלם לבעל על ההסכמה לחלות, משום דהכסף בקדושין הוא ביטוי

להסכמתה הגמורה להחיל בה חלות ייחוד ואיסור, וזהו כסף קנין, ובאמת אין באשה שוויות מסוימת שנקנית, והטע' דבאב ובתו שניהם יכולים לקדש, משום דלשניהם יש רשות להסכים להחיל בה חלות, [ודלא כהנ"ל דהתשלום הוא על האפ' לנשואין], וזו היא דעת הרא"ש, [דע' התוס' תבו' לק' סי' ד'].

יח. ולפי"ז מבו' דשייך לבטא את הקנין בקדושין בכמה לשו', דהרי את מקודשת הכוונה לעצם הייחוד והאיסור, והרי את מאורסת, הכוונה להא דמשעת הקדושין ניתנה לו האפ' להנשא לאשה, וזה ג"כ נעשה ע"י ייחוד ואיסור, והרי את קנויה הכוונה להא דנוצרה אצלו שליטה על האיסור שלה, וזה ג"כ נעשה ע"י ייחוד ואיסור, ויסוד הדבר הוא שבין השליטה, ובין האפ' לנשואין, נוצרים בייחוד ואיסור, וכשאמר בלשון הרי את מקודשת, יתכן שנחשב שכלל

בלשונו הפשטה, ומשום דבעלמא בלשו' הקדש איכא הפשטה, או דיתכן דאף בקנויה ומאורסת הי' שייך הפשטה, רק כיוון דכ"מ דפועל ע"י ייחוד ואיסור הוא רק משום שאין אפ' אחרת ליצור שליטה, ממילא החלות היא רק מה שנצרך לשליטה, וכיוון ששייך הקדש בלא הפשטה, אף הכא ליכא הפשטה, אמנם דכשאמר בלשו' הקדש, הא דפועל ע"י ייחוד ואיסור, הוא משום דזה מה שאמר, וממילא יתכן ששייך הפשטה.

ענף ד'

בי' פלוגתת הרא"ש והתוס', וביסוד קניין כסף.

יט. ופש' הדברים דהתוס' מודים להנ"ל, דהרי אף לדע' התו' הקניין הוא ייחוד ואיסור, אמנם דמצינו בסוגי' דדף ד: דפליגי התו' והרא"ש, האם איכא ס"ד בגמ' דהאשה מקדשת את האיש, וכדלעיל, ולדע' הרא"ש איכא, ולדע' התוס' ליכא ס"ד כה"ג,

ובי' דבריו כדלעיל. ואמנם דאפ' לדחוק דאף תו' מודו להא דכסף עביד אישות, ופליגי רק משום שלא יתכן דהבעל נאסר, ומשו"ה ליכא שם ייחוד ואיסור, אך מ"מ צ"ב שורש פלוגתתם.

כ. עוד יל"ע דבתורא"ש לק' נב. דימה קדושין להקדש אף לעניין גזירות דרבנן, דנראה דליכא שום חילוק בין קדושין להקדש, ובתו' התם תי' באופ"א על הקו', ולא נראה דדימו עכ"כ, עוד צ"ב דיעוי' לק' בשמעתתא דחליפין, דנראה דתו' דידן סברי דכסף שיווי, ולפי הבי' הנ"ל הכסף הוא קניין, ואכן הרא"ש

התם ס' דכסף הוא קניין, עו"ק דיעוי' בתו' ובפי' הרא"ש נדירים ו: דדימו קדושין להקדש ונדירים, ובתו' התם כ' דכיוון דקדושין אסר לה אכו"ע כהקדש, שמא יש יד לקדושין כמו הקדש, אמנם דברא"ש התם משמע דקדושין והקדש [ואף נדירים], דבר אחד ממש¹², וכן לנ"ל הם ממש דבר אחד.

כא. ובביאורו"ד יש להקדים, דהנה העמדנו לעיל בד' הרא"ש, דהכסף הוא המבטא להסכמה לחלות, ובעצם חלות ייחוד ואיסור בקדושין יל"ד, האם המבטא בקניין הוא כלפי

הפעולה בחלות, או כלפי התוצאה, דאם כלפי הפעולה, נמצא דהמבטא הוא להסכמה לחלות, אך אם כלפי התוצאה, המבטא הוא ע"ז שמקבל את השליטה על היכולת לאוסרה,

¹² והא דנקט התם הרא"ש דתרווייהו 'לשון' הקדש, עיי' מ"ש לעיל בהערה סי' ב'.

ועל האפ' לנשואין שנוצרה, וכן על כך שמשועבדת לנשואין.

את התוצאה, ומשום שתרוויהו תליא זב"ז, ועצם הביטוי כולל שתיהם, והחילוק הוא ע"י איזה פרט ביטא את הכל, וכ"ז הוא גבי הביטוי שבלשונות הקדושין.

כב. והנה גבי הלשו' בקדושין, העמדנו לעיל, דכשומר בלשו' מקודשת, הוא מבטא את הפעולה, וכשומר מאורסת וקנויה, מבטא את התוצאה, אמנם דבשורש הדבר בג' הלשונות מבטא בין את הפעולה ובין

באמירה התייחס לפעולה. מסב' גם המעשה נעשה כלפי הפעולה, וכן להיפך, וכך יתכן שס' הרא"ש, אך אפ"ל דתו' סברי' דכיון דאין מטרה בפעולת הייחוד והאיסור, מלבד השליטה והאפ' להנשא, פשוט שהמעשה מתייחס לשליטה, וממילא הכסף הוא כסף שיווי, [ולהלן יבואר דשי' האב"מ כדע' התוס'].

כג. וכשנבוא לדון מה 'מעשה' הקדושין מבטא, דפשוט דבפועל מבטא הכל, וכנ"ל, אמנם דאם המעשה עצמו מתייחס כלפי ההסכמה לחלות, אז זה כסף קנין, ואם כלפי התוצאה, אז זה כסף שיווי.

ויל"ד, כלפי מה המעשה מתייחס, ומסב' תליא גם באמירה, דאם

היא ההסכמה לקבלת כסף תמורת החפץ, ובסתם קנין החילוק הוא, האם הכסף הוא קנין או שיווי, ודו"ק, וע"ע לקמן סי' ח'.

כד. ויתכן לומר, דזהו יסוד המח' האם כסף קנין או כסף שיווי, דבכל קנין יל"ד האם ההתייחסות היא לתוצאה או לפעולה, ובסתם קנין באמת ליכא שום חילוק, דעצם ההסכמה לחלות

בכה"ג דהאשה מקדשת את האיש, אינה מקבלת שליטה כלל, אך לרא"ש דהכסף מתייחס להחלת החלות, כיון שיכולה להחיל באיש,

כה. ולפי"ז תיושב פלוגתת התוס' והרא"ש בדף ד', דאכן לדע' התו', דתשלום הכסף מתייחס כלפי השליטה שנוצרה אצל הבעל, אכן,

ס"ד דגמ' דיכולה לקדש,¹³ וביאורה"ד בארוכה לק' ענף ה'.

וכן יש ליישב דברי התורא"ש בדף נב., דהתם דימה קידשה בגזל

למקדיש גזל, דלד' הרא"ש גם לענין הכסף, הקדש כקידושין, ולד' התוס' שאני.

כו. אמנם דעדיין יל"ע בסוגי' דנדרים, דהתם איירי גבי ידות, וילה"ק דהרי גבי הלשונות נראה דההתייחסות היא לפי הלשו' שאמר, ולא מסתברא דהספק האם איכא יד לקידושין הוא דווקא כשקידש בלשו' מקודשת, וצ"ב דע' התוס' התם, מדוע לא יועיל משום שזו אותה החלות, ואפ' לדחוק בכמה אופנים, ולא משמע, ואולי אפ"ל, דתו' סברי (ויתכן דאף הרא"ש), דיסוד דין אמירה בקידושין הוא משום שאם לא

אמר חסר בביטוי של המעשה, שהרי המעשה אינו מבורר בלא אמירה, וממילא מיושב דכיון דהביטוי של המעשה מתייחס לתוצאה, והאמירה רק משלימה את הביטוי הזה, גם האמירה מתייחסת לתוצאה, ומשו"ה נסתפקו בגמ' האם אף בכה"ג שאי"ז דומה ממש להקדש ולנדר, נתחדש דין יד, או דנתחדש דווקא בנדר ובהקדש, וצריך ראי' לסב' זו, ועי' בשמעתא דידות ודין אמירה בקדושין.

¹³ ויתכן דבלשו' מאורסת וקנויה, אכן אף לדע' הרא"ש ליכא ס"ד דיועיל.

ענף ה'

עוד ביסוד הקניין.

ובתו' טוך, וחזינן דל"ש הכא לאסור. אלא דמכח הא דמייחד, ממילא מקבל שליטה והתר נשואין, וחל על האשה אאש"א, וכיון שהאיסור מכח הייחוד, הקדושה חלה.

ויווצר איסור, ולפי"ז האיסור הוא תנאי, דל"ש ייחוד בלא האיסור, ונפקא דאע"פ דהאיסור רק נגרם מהמעשה, מועיל, כיון שבפועל איכא ייחוד, וזהו עיקר הקניין.

מותרים מעיקרא, והביאו דכ"ה בהקדש גבי קדשי קדשים שמותרים לכהנים ואסורים לעולם, וכ"כ בקדשים קלים שהותרו למשפחות הכהנים, ואסורים לעולם, משו"ה שייך בהם הקדש, אבל בפרה וטלית דליכא התר, ל"ש.

ויסוד הדברים ע"פ הנ"ל, דכ"מ דשייך ייחוד הוא משום האיסור, וכיון דהאיסור הוא אש"א, מבואר דאיסור זה נגרם אף מכח ההתר לבעלה, וזהו הטע' אף דבפרה וטלית

כז. וביסוד חלות ייחוד ואיסור בקידושין. מבו' בתוס' ב:, דהטע' דבפרה וטלית ל"ש להחיל חלות כע"ז, הוא משום דאינם נאסרים במה שמתייחדים, וכ"ה בתורא"ש

כת. והא דילה"ק דהרי האיסור נוצר בגרמא, ואיך שייך לומר כן בלא באין כאחד, נר' לבאר, דבסב', פשיטא דיסוד הקניין הוא ייחוד לבד, אמנם דאם ייחד ולא אסר, הרי אינה מיוחדת, וכל יסוד הקניין הוא שייחד

כט. והנה בתו' טוך, וכן בגי' התורא"ש הובא משם הרמ"ה, וכן הובא ביד רמ"ה עמ"ס קדושין בסוגיין. דשייך לחלק בין פרה וטלית לקדושין. באופן נוסף, דדייקא אשה שבשעה שמתייחדת הותרה לבעלה ונאסרת לאחרים, אמנם פרה וטלית

ל. וצ"ב טובא, דמ"ש התר לייחוד ואיסור וכ"כ תמוה מהו הדמיון להקדש, הרי כ"מ שהותר לכהנים הוא אחר ההקרבה, ולא בהקדשה.

ל"ש איסור על האחרים, ומשום שלא צריך להתירם לבעליהם.

לא. והדמיון להקדש, נ"ל דכ"מ דבהקדש שייך לאסור, ואפי' שהייחוד אינו גורם לאיסור, הוא דווקא בקדשי בדק הבית, ומשום דאיכא רשות ממון להקדש, וכמ"ש במאירי דהטע' דאי"צ בהקדש מעשה הוא משום "לה' הארץ ומלואה", וכ"מ הוא רשות הקדש. וכיון שמייחד החפץ עובר לרשות הקדש וממילא נאסר, אמנם דבקדשי מזבח, דאינו מקדיש לרשות הקדש, ע"כ שנאסרו משום שייחד לרמה מסוימת של קדושה, שאינה מותרת לכל העולם, ומותרת לכהנים, ואע"פ שעכשיו אינה מותרת, משום

שציוותה התורה להקריב, מ"מ האיסור נוצר מכח ההיתר לכהנים, ונ"מ בזה, דעל כל העולם איכא איסור קדושה, ועל הכהנים ליכא איסור זה, וזהו הדמיון בין הקדש להקדושין, דבתרווייהו נוצר מכח ההתר, ייחוד, וזהו החילוק בין פרה וטלית לקדושין והקדש, דבפרה וטלית, ליכא שום מציאות שיהיה איסור על החפץ שאינו משום הממון, וממילא ל"ש בתורת קדושה וייחוד, אמנם בקדושין ששייך אאש"א, וכן בהקדש ששייך שיהיה ברמה של קדושה שיהיה מותר רק לרמה הזו, שייכים בתורת קדושה וייחוד.

לב. ועדיין יל"ע בשי' הרא"ש ד: דס"ד דגמ' דהאשה תקדש את האיש, דאע"פ דבי' בדע' הרא"ש דהמבטא הוא על החלת החלות, מ"מ ק' קו' התו' דהרי הבעל אינו נאסר, והי' אפ"ל דלאחר שתחיל האשה באיש, יחול בה ייחוד ואיסור, דכיון דהאיש מיוחד לאשה ממילא חל בה אאש"א, וממילא תותר לבעלה ותתייחד, אך צ"ע מהי"ת דאכן חל אש"א בכה"ג,

ונ"ל, דוודאי דיסוד ייחוד אינו השליטה, אלא השליטה נגרמת. ויל"ע מהי עצם הפעולה ומה פועל הבעל בתחילה, דהרי מה שמזומנת לו זה ע"י שליטה, עוד ילה"ק דהרי רק מזומנת לו, ומדוע נוצר אאש"א, וע"כ דיסוד הייחוד הוא קשר ביניהם, אף אם תייחד את הבעל, יוצר אאש"א והקדושין יחולו.

ענף ו'

מהות הקנין לדע' הריטב"א, ובבי' נשואין.

לג. וכל מה דבי' עד הכא, הוא לדע' התו' והרא"ש דהקנין בקדושין הוא ייחוד ואיסור וכהקדש, אך הובא לעיל דבתלמיד הרשב"א ובריט' פליגי אתוס' והרא"ש בבי' הגמ' הנ"ל, וסברי דהקנין אינו כהקדש,

רק דדמי להקדש, כיון שהאשה גם נאסרת, ויסוד הקנין מבו' בריטב"א בתשו' סי' ר"ח, דהקנין הוא דנאגדת בבעל, וצ"ב קנין זה, וודאי דאינו קנין ממוני, וכמו דבי' לעיל.

לד. ועי' בריטב"א ו', גבי מקדש בריבית, דהק' הריטב"א מדוע 'הא דארוח לה זימניה', אינו נחשב כממון, ומדוע ליכא בזה איסור ריבית, ות' הריטב"א דאי"ז ריבית כיון ש'הרי הוא כקונה אדון לעצמו', וצ"ב טובא, א. מדוע נחשב שקונה אדון לעצמו, ב. מה תי' ע"כ שמרויח ממון, ותמוה.

עוד יל"ע דבסוגיא דדף ד: ס' הריטב"א דאכן איכא לגמ' ס"ד שהאשה תקדש את האיש, ולכאו' תמוה דבפש' לשי' מוכרח דהקנין הוא על השליטה שהבעל מקבל, והרי האשה אינה מקבלת שליטה.

לה. ובהקדם נראה לבאר, דהנה קודם מת"ת לא הוצרכו לקידושין, ולד' התוס' והרא"ש מיושב איך נתוסף קנין שלא נצרך לפני כן, אך לד' הריטב"א צ"ב, וביסוד הדבר דקנין הקידושין הוא מיסוד הנשואין כדי שלא תוכל לחזור בה מלהנשא, ועדיין צ"ב, אך לפי"ז מבו' דכיון דיסוד הנשואין אינו קנין של הבעל

באשה, אלא כעין חיבור ב' גופים, ממילא אף הקדושין הוא כעין זה. ולפי"ז יבוארו דברי הריטב"א, דשייך שהאשה תקדש את האיש, דאין יסוד הקדושין שליטה של הבעל על האשה, אלא אגש של ב' גופים, אמנם דעדיין צ"ב מהו הקנין בקדושין.

לו. וביסוד הדברים נ"ל, דהבי' בנשואין הוא, שמחבר ב' הגופים לענין אישות, וכמו שנאמר בתורה "ודבק באשתו", וכיון שנתחברו, ממילא חלו חיובי הממון של האשה ושל הבעל, כיון שהם גוף אחד לענין אישות, ומחויבים זל"ז, וזהו תי'

הריטב"א גבי ריבית דאי"ז נחשב ממון. וכוונת דבריו 'דהרי הוא כקונה אדון לעצמו', דהעבד מוכר את גופו ממש ונעשה טפל לגוף, ובקדושין, קונה אדון, ואינו נעשה טפל, אלא נעשה חלק מהאשה.

לז. ולפי"ז כיון דהריטב"א איירי גבי קדושין, צ"ל דאכן זה מה שקונה גם בקדושין ולא רק בנשואין, ובקדושין קונה רק את השליטה על האפ' לחיבור הזה, וזוהי הכוונה קנין איסור, דעושה קנין כדי שלא יוכל לחזור בו מהתחייבות לנשואין, וכיון שהנשואין אינם ממוניים גם הקנין אינו ממון, אבל זה קניין ככל דיני קנינים, והטע' שיכול לקנות את השליטה על הקנין איסור, דלכאו' ילה"ק מה דהוק' לעיל, הוא משום דאי"ז דומה לקנין איסור שסברו התו' והרא"ש, דלשי' זה יכולת איסורית, ודהיינו שיכול להחיל

איסור באשה, וזה לא יכול לעבור ממי שיש לו את הכח הזה, אבל קנין איסור לריטב"א, הוא קנין ככל הקנינים רק נעשה על איסור וכמו שבי', [וסמך לד"ז דאם אפ' לעשות קנין רק על שליטה בלא העברת הדבר עצמו (ובנדו"ד בלא החיבור בפועל), בי' לעיל דיתכן דכל קנינים פועלים כך, ועי' לקמן סי' ז' בבאזה"ד בארוכה.]. ולפי"ז יתכן דעה"צ דהאשה מקדשת האיש, היא תשלוט על האיש.¹⁴

¹⁴ אמנם דפשוט דהבעל לא יצטרך ממנה גט, ובי' הדבר, מבו' בריט' בתשו' הנ"ל, דהטע' דאשה צריכה גט הוא שכיון שאחרי הקידושין שולט עליה, חידשה התורה חידוש נפרד שאשה שאיש שולט עליה, יש עליה איסור אש"א, ולכן נאסרת לכל העולם וצריכה גט, שנוסח הגט הוא "הרי את מותרת לכל אדם", ולכן נחשב שאסר

לה אכו"ע כהקדש, ואם התורה לא היתה מחדשת את זה, כשהאיש הי' מקדש, אמנם האשה היתה מחוייבת להנשא לו, אבל היתה יכולה להנשא גם לאחרים, והיתה יכולה להתגרש בעצמה ע"י כסף, ורק בגלל האיסור שחידשה התורה היא צריכה גט.

ומאותו הטע' דהריטב"א פליג אתוס'
וארא"ש, משו"ה תי' באופ"א בסוגי'
דפשטה.

ענף ז'

במח' הפנ"י והאב"מ סי' מ"ד, ובשמעתתא דתליוה וקידוש.

לח. והנה באב"מ סי' מ"ד סק"ד דן גבי שפחה חרופה, בכה"ג דקידשה אחד, ובא אחר וקידשה, וב' הקדושין הוו קודם שחרור, והביא דע' הב"ש התם דלא תפסי בה קידושי שני, דכבר תפסו לראשון. אמנם דהאב"מ גופא פליג אב"ש, וכ' דתופסין בה קדושין שני, והוכיח כן מפ' האומר,

עיי"ש, והביא התם דברי הפנ"י בגיטין דף מג. דאין מועיל, וז"ל "דכיון שתופסין בה קידושי אחר, הרי הוא ברשותו ואין לה יד לקבל קדושין מאחר", ואין נראה דכוונתו דאין תופס משום שקנויה לאחר, וצ"ב כוונתו, ותליא בסוגיא דהאב זכאי.

לט. אך מ"מ מבו' בחזו"א [אה"ע סי' קמ"ח לדף סז:], דבכה"ג אין תופסין קדושי שני, משום שקנויה לראשון, וכן הוא בצפנת פענח בכו"כ דוכתי, וצ"ב שורש פלוגתת האב"מ והחזו"א.

ייחוד ואיסור, ויסוד הדבר דייחוד ואיסור שייך ב' פעמים, הוא משום שדי באיסור כלפי חלק מהעולם בשביל שייחשב ייחוד ואיסור, וכדמבו' בדע' התוס' בסוגי' דקדושי חוץ, אמנם בדע' החזו"א והצ"פ, צ"ל כהריטב"א דזה קנין ממש, וממילא ל"ש שיתפוס ב' פעמים.

והנראה, דיסוד מח' בתוס' ובריטב"א, דד' האב"מ דהקנין הוא

דבחזו"א בי' בדברי התוס', דקודם שקבעו חכמים לשו' מקודשת, לשו' קידושין אינו לשו' קנין, וממילא בפרה וטלית אינו לשו' קנין, ובעצם דברי התו' פי' החזו"א, דקדושין זה קנין רגיל, רק הלשו' הוא הפרשה והזמנה, ומכח הבנה זו בתוס', ביאר החזו"א בדברי התו', כפי' הריטב"א.

מ. ויסוד שיטת החזו"א מבוארת, ע"פ מה שפי' בדברי התוס' ב:, דבהא דכ' התו', דבפרה וטלית אין מועיל ייחוד ואיסור, פשטות דברי התו', וכן משמע אף בדברי התורא"ש והתו' טוך, דהטע' הוא משום דאין הייחוד והאיסור בחדא מחתא, וממילא חזינן דהחלות היא ייחוד ואיסור, אמנם

מא. והנה מצינו באב"מ סי' מ"ב סק"א. גבי שיטת הי"א בשו"ע, דתליוהו וקידש אין מועיל. והביא דע' העטור (אות מ' מודעא, ואות ק' קדושין), וכן הרשב"א בדעתו, דתלה קדושין בקנין, ומאותו הטע' דאין מועיל תליוה וקני, אין מועיל תליוה וקידש, והק' ע"ז האב"מ דהרי

קידושין אי"ז קנין, וממילא מ"ש לדמות, ומשו"ה פי' דזה מטע' אחר, דאפקעינהו רבנן לקדושין, ומ"מ חזינן דהאב"מ לשיטתו, ודהיינו שי' התוס', דהקנין הוא ייחוד ואיסור, וממילא כיון שאי"ז קנין אלא החלת חלות באשה, הרי"ז כתליוה וזבין דמועיל.

מב. והנה בריטב"א ב"ב מח:; גם פי' כהעיסור (כ"ג שי' הרי"ף), דכיון דתליוה וקני אין מועיל, ומשו"ה אף תליוה וקידש אין מועיל, וחזינן

דהריטב"א לשי' דקדושין זה קנין גמור, ואין שום סברא לחלק בין קדושין לקנין.

מג. ובקצוה"ח, סי' ט' סק"א, גבי הטע' דתליוה וקני אין מועיל, עי' היטב בדברי הקצות ובנתיבות התם, וכן במשובב, וחזינן דנח' הקצות והנתיבות בבי' הטע', דע' הקצוה"ח, דבתליוה וזבין, כיון שנתרצה לקבל את הכסף, והרי הכסף ניתן בתורת קנין, ממילא החפץ יוצא מרשותו, וחל קנין, [ודהיינו כסף שיווי, ויבואר

להלן], ממילא בתליוה וקני ל"ש למימר כן, ואף אם מקבל זוזי, אין הקנין נפעל עי"ז, אמנם דדע' הנתיבות, דהטע' בתליוה וזבין, הוא משום שמתרצה, ובתליוה וקני, כיון שלא קיבל זוזי, אין מתרצה כ"כ, ועי' התם דנח' בבי' לשו' העיסור, לאיזה טעם נתכווין.

מד. ובקצוה"ח התם, בי' כן בדע' העיסור דתליא קדושין בקנין, וכ"כ סבר הקצוה"ח התם דאף בכה"ג דאיכא מצווה, ומצווה לשמוע דברי חכמים, ויתכן לומר דאחר דכופין

אותו, נחשב שמתרצה, מ"מ מבו' בקצוה"ח דאי"ל סברא זו.

ולכאו' צ"ב, דבאב"מ הנ"ל, כ' דשאני קדושין מקנין, דקדושין זה קנין איסור, והיאך כ' בקצוה"ח לדמות,

ועוד, דכ' התם דבכה"ג דמצווה לשמוע דברי חכמים, אמרי' דתליוהו וקני מועיל.

מה. וביאורו"ד באב"מ התם, בתחילת דבריו, דבבי' דברי העיטור, וכן דברי הרשב"א בדעתו, כ' האב"מ דהטע' דתליוה וקני אין מועיל, הוא כנ"ל, כדעתו בקצוה"ח, דהטעם דתליוה

וזבין מועיל, הוא משום שקיבל הכסף בתורת קנין, וממילא הקנין חל, ולצד זה דלא תליא ברצון, ממילא ליכא סב' דמצווה לשמוע, וכן שייך לבאר דתליא קדושין בקנין.

מו. וסב' זו בתליוה וזבין, דפועל כקנין בעלמא, זהו בעצם כסף שיווי, דחזינן דהתמורה פועלת את הקנין, ובשלמא אם איירי בקנין בעלמא ולא בקדושין, יתכן דפועל ככסף קנין, אך כיון דאיירי בקדושין, והקנין הוא החלת ייחוד ואיסור, ואם הכסף קנין מוכרח דזה ביטוי להסכמה לחלות, הכא וודאי אי"ז ביטוי להסכמה, אלא

העברה ממש זה כנגד זה, ורק כשהכסף הוא שיווי כלפי התוצאה, שייך, [הטע' דליכא ראי' מקנין בעלמא, משום דהתמורה אינה רק התוצאה, אלא גם הפעולה, וממילא יתכן דזה כסף קנין, אך בקדושין, דהתמורה היא רק בתוצאה, מוכרח דזה כסף שיווי].

מז. והקצוה"ח בדעתו באב"מ סי' כ"ט, דיסוד קנין כסף הוא כסף שיווי, וזוהי דעת התוס' ממש בבי' הקנין

בקדושין, וזה מה דפי' בקצוה"ח, ובצד א' באב"מ, ונפקא דיישב דעת בעל העיטור עם דע' התוס'.

מח. אך למסק' באב"מ, הק' על שי' זו, דתליא קדושין בקנין, ועיי"ש, ומשו"ה פליג, וס' דהטע' בתליוה וזבין הוא, משום דבעי רצון טפי, וממילא איכא סב' דמצווה לשמוע,

וכ"כ אי"ז דומה לקדושין, משום דקדושין זה החלת חלות, ולא קנין, ויועיל כתליוה וזבין, ומשו"ה איצטריך לסב' דאפקעינהו. [ולא חזר

בו מהא דכסף הוא שיווי, אך אי"ז
נוגע].

הוא קנין, וכ"כ ליכא נ"מ מה הטע'
דאין מועיל תליוה וקני, וחזינן דאכן
הריטב"א פי' דתליא זב"ז, נראה דכך
ס' העיטור [ויבו' לק' סמך לד"ז].

מט. ובהא דבי' בקצוה"ח בדברי
העיטור, הנה אחר שמבו' שי'
הריטב"א, ולדעתו מבואר היטב הטע'
דתליא קדושין בקנין, דאף קדושין

ענף ה'

עוד ביסוד קניין כסף. ובקנינים בעלמא.

ג. והנה העמדנו לעיל, דיתכן דקניין בעלמא, עצם החלות היא קניה של השליטה, וכעין קניין ע"מ להקנות, ומצינו ג"כ דנח' התו' והרא"ש האם ההתייחסות בקניין הוא לתוצאה או לפעולה, והעמדנו בזה, דיסוד המח' האם כסף קניין או כסף שיווי תליא

בזה, דכסף שיווי זה כלפי התוצאה, וכסף קניין, כלפי הפעולה, ובקניין סתם שאינו קדושין, אין בפועל שום חילוק בין האם ההתייחסות היא לפעולה או לתוצאה, משום דבסתם קניין תרוויהו דבר אחד, ורק נ"מ האם מוגדר ככסף שיווי, או ככסף קניין.

נא. ובפש' נראה לומר, דעה"צ דהכסף שיווי, כיון שיסוד שיווי הכוונה היא, שהכסף עומד מול החפץ, וההתייחסות היא לתוצאה, ממילא לא יתכן שהקניין הוא על השליטה, ומב' טעמי, א. דהרי שיווי הכוונה לשווי החפץ, ולא לשווי של השליטה עליו, ב. דעצם מהות הקניין היא להחליף ב' דברים ששווים, ולא לקנות שליטה. ודהיינו דאם הקניין

הוא בפעולה, יתכן דהפעולה היא מה שקונה את השליטה, והתוצאה היא העברת רשות, אבל כיון שההתייחסות היא לתוצאה, וודאי שהתוצאה היא מה שעבר רשות, ולא השליטה, [ואין מניעה לפרש כדע' התוס' דהמבטא הוא כלפי השליטה, אך סותר דע' הריטב"א דסב' דהחלות גופא קונה את השליטה], ודו"ק היטב.

גב. ולפי"ז נ"ל דכן ס' הקצוה"ח, דס' דהכסף הוא שיווי, ומכח זה הוכרח לבאר דהקניין בקדושין הוא ייחוד ואיסור, אמנם דכיון דס' שיווי, לא פי' כהרא"ש, אלא פי' כתוס', וכנ"ל, ומשו"ה הוק"ל בדע' העיטור, דתלה קידושין בקניין, דלכאו' קדושין אי"ז

קניין אלא ייחוד ואיסור, ומשו"ה פי' באופ"א בתליוה וזבין, דהטע' הוא משום דפועל כשאר קנינים, ומה שהי' יכול לפ' כן בדע' העיטור, הוא דווקא משום דס' כסף שיווי, וכנ"ל, וזו דעת הקצוה"ח.

נג. אמנם דאם הכסף הוא קנין, אכן יסוד הקניין הוא על השליטה, וכך ס' הריטב"א, ומשו"ה אפ' לבאר דהקניין בקדושין הוא על השליטה, וממילא פשוט שקדושין תליא בקנין, דאין שום חילוק, ואי"צ לפי' הקצוה"ח בתליוה וזבין, ואף לא שייך לפרש כמותו, דהרי הכסף הוא קניין, וזוהי

שי' הנתיה"מ בבי' דברי העיטור, וכיון דהריטב"א והעיטור לבד, תלו קדושין בקנין, מסתבר דיסוד דבריהם חד הוא, וכפי' הנתיבות, ואכן מצינו בנתיה"מ בסי' ק"צ, דפליג אשי' אסמ"ע דכסף שיווי, וס' דכסף הוא קניין, וכדע' הט"ז, וכמו שביארנו.

נד. עוד מצינו במסכתין, דחזינן דסבר הריטב"א דכסף קנין, דהנה לקמן ז., גבי עבד כנעני, פליגי רש"י והריטב"א, בא' ששלח שליח, והשליח הביא מכספו, ולא הקנה הכסף למשלח קודם הקניין, דע' הריטב"א דמועיל, ודע' רש"י דאין

מועיל, ועה"צ דכסף הוא שיווי, הרי צריך את כסף הקונה עצמו, וכיון שזה של השליח, אמור להיקנות לו ולא למשלח, אמנם דאם זה כסף קניין, מועיל, ומשום דהמשלח גרם לזה שיקבל המוכר הכסף, ומבו' דהריטב"א לשיטתו.

ביסוד קניין חליפין ובבי' שמעתתא דגמ' ד"ג.

בי' דעת ר"ת

משו"פ הוא משום שאין לזה שם כסף, אך ס"ד דגמ' דיועיל חליפין ביותר משו"פ כיון דחליפין מטע' כסף, ואף לס"ד דגמ' לא יועיל בפחות משו"פ.

א. מבוי' בגמ' דכיון דחליפין איתנהו בפחות משו"פ, ואשה לא נקנית בפחות משו"פ, משו"ה אין מועיל חליפין באשה, ונח' הראשונים בבי' הגמ', ד' ר"ת מבוי' בתוס' ובראשונים, דס' דהטע' דאשה אינה נקנית בפחות

היא משום ד'אין לחלק בקניין, וצ"ב, עוד ק' דנראה בר"ת התם דחליפין היינו שווה כסף ממש, וכ' דחליפין יותר משו"פ א"צ פסוק אלא נילף מכסף, וא"כ יש לתמוה מה הסברא דאין לחלק בקניין, הרי"ז אותו הקניין ממש.

ב. ויל"ע, דאם אכן חליפין מטע' כסף, מה הסב' שלא יועיל אף בפחות משו"פ, עוד צ"ב מה סב' הגמ' במסק', דאם הטע' דאין מועיל חליפין הוא משום שאין לזה שם כסף, מדוע שיתבטל קניין חליפין אף ביותר משו"פ, וכ' ר"ת בס' הישר דהסב'

לחלק בקניין, וכן מבוי' בתורא"ש הכא ובגיטין עט'; וברא"ש התם, משם ר"ת, דבעבד כיון דכסף מהני חליפין נמי מהני, משום דחליפין מטע' כסף, וצ"ב.

ג. ובבי' מסק' הגמ' לד' ר"ת נח' הראשונים, דבתוס' דידן, וכן ברמב"ן רשב"א וריטב"א שלא משמו, מבוי' דהמסק' הוא דזה קניין אחר, אך בר"ת בס' הישר, ובתו' טוך, מבוי' דאע"פ דזה מטע' כסף אף למסק' אין

התוס', וכן אין מסתבר מסברא, דכיון דהקנין נעשה ע"י הכלי, [בחליפי סודר, דרק זה שייך על בפחות משו"פ] ולא ע"י השווי. מה הסב'

ד. ובבי' החילוק דיועיל חליפין באשה דווקא ביותר משו"פ, יתכן לומר, דבפחות משו"פ אין כאן נתינה, אך לא משמע כן בלשו'

שיהיו צריכים נתינה, עוד אפ' להוכיח, דהרי כל תי' זה, הוא דווקא עה"צ דהסב' היא דאין לזה שם כסף, ולא לד' הסוברים שהוא משום דגנאי הוא לה, והנה הרשב"א במסק' בסוגיין ס' דהטע' הוא משום דגנאי הוא לה, וכ' דעה"צ דאי תפיס מתפיס, וממילא בחליפין נקנית

בגופן, ביותר משו"פ היה מועיל, ובפחות משו"פ לא הי' מועיל, ולכאן' תמוה, דכיון דכלי גנאי הוא לה, גנאי אף ביותר משו"פ, וע"כ דנקנית ע"י השווי ולא ע"י הכלי, [ואם הקנין הי' בדינן, אפ"ל דצריך כלי חשוב, אך הכא דבגופן, צריך התרצות למה שנעשה הקנין על ידו].

ה. ובביאור ד, דס' הרשב"א, דאע"פ דנתן בתורת כלי, ודהיינו חליפי סודר, יכול להועיל בתורת דמים, והיינו חליפי שווה בשווה¹⁵. וזהו הטע' בתוס' דיועיל ביותר משו"פ, דבתורת דמים אינו יכול להועיל

בפחות, ועפ"ז יישוב אף הא דנראה בסה"י ובתו' טוך ובתלמיד הרשב"א, דבפחות משו"פ אי"ז מטע' כסף וביותר משו"פ הוא מטע' כסף, ולנ"ל חליפי שווה בשווה הם מטע' כסף, וכן מסתבר דתרוייהו ע"י השווי.

ו. ועי' בלשו' הראשונים, דמבו' בדבריהם דיסוד הא דחליפין מטע' כסף, אינו משום מהות הקנין שבהם, אלא משום שתרוייהו נכללו בקיחה, וכמו שכ' התוס' 'כעין כסף דקרא', ועי' ברשב"א, דבסוף דבריו דן, האם

חליפין הוא קניין בגוף החפץ, וכסף, או דזה בדין החפץ, ויותר דומה להוראת בעלות, ובתחילת דבריו דן, האם חליפין מטע' כסף, ולא תלה ב' הדברים זב"ז, וצ"ב בכוונת 'חליפין מטע' כסף'.

ז. ובביאור ד' נראה לבאר, דכשכ' התורה 'כסף', וילפי' מהא קניין כסף,

כ"כ יתכן דילפי' קניין חליפין, דתרוייהו 'כסף', אמנם דכ"ז גבי

¹⁵ ועי' לקמן בב' ד' התורי"ד, דמוכרח דכן סברו תוס' והרשב"א, דשייך שנתן בתורת כלי ויועיל מתורת דמים.

חליפי שווה בשווה, דפשיטא ד'כסף', הכוונה לשווי ולא לכלי, וממילא אכן בחליפין יותר משו"פ, אי"צ לקרא

ד'לקיים כל דבר', אלא אפ' למילף מכסף, וכמ"ש ר"ת, ומשום דמועיל מתורת הדמים שבו.

ח. ולנ"ל, בשי' סה"י והראשונים דסברי דאף למסק' חליפי שווה בשווה מטע' כסף, מבו' מסק' הגמ', דאכן שאני חליפין מכסף, ואף חליפי שווה בשווה, דזה החלפה וזה קניין, ורק תרוויהו נכללו בקיחה, ובחילוק בין חליפי סודר לשווה בשווה, ליכא שום חילוק מצד החלות, ורק שאני

האם מחליף הכלי או השווי, וממילא ליכא סב' דדווקא שווה בשווה יועיל ולא סודר, וכיון שסודר אינו מועיל גבי אשה, ע"כ שב'כסף' שנכתב באשה, לא נכלל חליפין, ואפי' שווה בשווה, ומיושבים אף דברי הרא"ש, דבעבד אפ"ל דבכ"מ דכסף קני, חליפין נמי קני.

ט. ובד' תוס' והראשונים דלמסק' זה קנין אחר, צ"ל כדמשמע מהרמב"ן והרשב"א, דכסף הוא ממש כחליפין, 'מה כסף שמחליף בו...!', [ודהיינו כסף שיווי], וכיון דחזינן דחליפי סודר אינם מועילים, ע"כ דחליפי סודר אינם שיווי אלא הוראת בעלות

— כסף קנין, [ב'דינן', ולא ב'גופן', כלשו' הרשב"א], וממילא כשנתן בתורת כלי, לא יועיל משום הדמים, דאי"ז אותו הקנין, ולפי"ז ליכא סתירה בדע' ר"ת, דכ"א פי' בר"ת ע"פ שיטתו בקניין כסף וחליפין, וכן מיושבת שי' ר"ת.

י. אמנם, דלכאוי' ילה"ק, דבריטב"א בסוגיין, פי' כהראשונים, ואע"פ דס' כסף קניין, וכדלעיל, ועי' בלשוננו, וחזינן דאכן לא דימה כסף לחליפין כ"כ, וגם בלשוננו הכא, לא נראה דס' כסף שיווי, אך לפי"ז צ"ב מדוע הוכרח לפרש דזה קנין אחר, והנראה

מלשו' הריטב"א דבס"ד בגמ', ס' הגמ' דאף חליפי סודר מועילים משום השווי שבהם, ואין חילוק בן סודר לשווה בשווה, ובמסק' כיון דסודר מועיל אף בפחות משו"פ, וכסף אינו קונה בכה"ג, ע"כ דזה אב אחר, וקונה משום הכלי שבו, ודו"ק.

יא. [עי' ברמ"ה בסוגיין, דכ' דלמסק' הגמ' חליפי סודר אינם מועילים, אך שווה בשווה, כיון שהם מטע' כסף צריך שיועילו, אמנם דכ' דלא עבדנא בה עובדא, והו"ל קידושי ספק. ותמוה, וע"ע ברמ"ה גיטין דל"ט שכ' דגבי עבד חליפי שווה בשווה וודאי יועילו, דכ"מ דכסף קני חליפין נמי

קני, וחליפי סודר הוא ספק, וצ"ב טובא, ולכל הנ"ל יש ליישב דנסתפק במח' הראשונים הנ"ל דלד' סה"י אין מועיל הכא חליפין כלל, ובעבד מועיל אף בסודר, ולד' תו' דידן בין הכא ובין התם אין מועיל חליפי סודר, וחליפי שווה בשווה מועיל בין הכא ובין התם].

בי' דעת התורי"ד

יב. עי' בתורי"ד דף ג. ד"ה למעוטי חליפין, ודף ו. ד"ה שמא, ועי' באב"מ סי' כ"ט בב' דבריו במהדו"ב, ועדיין צ"ב, דתלה חליפין במתנה ע"מ להחזיר, ואע"פ שס' דאי תפיס מתפיס, והראשונים בי' דעה"צ דאי תפיס מתפיס, אי"ז דומה למתנה ע"מ

להחזיר אלא לכסף סתם, כ"כ צ"ע דבמהדו"ק כ' דמסק' דגמ' היא גזירה אטו פחות משו"פ, ומדוע חזר בו ופי' דזה משום גז"ש למחצה, כ"כ ילה"ק דס' דהטע' כרש"י משום דגנאי הוא לה, ומדוע זה נחשב כגז"ש למחצה.

יג. ובביאור"ד. יש להקדים דמוכר דהתורי"ד סובר כשיטת הרמב"ם, דכל דין מתנה ע"מ להחזיר הוא דווקא בחליפין, ומוכח, א. מהא דתלה חליפין במתנה ע"מ להחזיר אע"פ דאי תפיס מתפיס, ב. דכ' דבסודר כשלא נתחייב ליתן לה עוד מנה מקודשת ומשום דקנאתו קנין

גמור, ואף אם רוצה להחזיר אין בכך כלום, ולכאו' אי"צ לזה דהרי אף אם לא מתפיס, יועיל משום מתנה ע"מ להחזיר, וע"כ דכשאי"ז חליפין אין מועיל, וכן מוכח מהא דשייך רק בחליפי סודר, דאל"כ, יועיל מדין שווה בשווה¹⁶.

¹⁶ בטעם הדבר נראה לומר בפשטות, דבמתנה ע"מ להחזיר אכן אין כאן תמורה,

ורק יש חשיבות של כלי מול כלי, וממילא אפי' אם הכלי לא נשאר, יש חשיבות.

וממילא לא שייך שיועיל מצד השווי שבו, [והא דאיצטריך להא דאין גז"ש למחצה, ואין די בזה שגנאי הוא לה להתקדש ע"י כלי. צ"ל דכיון דהתור"ד איירי בחליפי סודר, הטעם דאין מועיל לשיטתו, הוא דייקא משום דאינה מתרצית על הסודר אלא על המנה, וכיון שעושה הקנין בסודר ולא במנה אינו מועיל, אמנם דמודה דאם אין כאן מנה אלא רק סודר, מתרצית ויועיל, וחזינן דאה"נ אשה מתרצית אף לכלי], והטע' דנחשב כגז"ש למחצה ואי"ז חסרון חצוני, צ"ל דכיון דשאני מכסף במשהו אין הכרח לעשות גז"ש, דאין הדינים שווים ממש.

מטעם כסף, ודהיינו דוודאי אי"ז כוונת הפסוק, ומשום דבמהדו"ב חזינן דהסב' היא דאין גז"ש למחצה, ודוחק לומר דבמהדו"ק זה משום שחליפין מטעם כסף, וביותר, דמוכח כן, דאף בהו"א לא הוכיח דיועיל חליפין ביותר משו"פ מצד דאי תפיס מתפיס, אלא רק משום דמועיל ע"מ להחזיר¹⁷. ואמנם דברשב"א כ' דאף

יד. וביאוה"ד כ"ה, דבמהדו"ק ס' דאי"ז קנין סתם כהוראת בעלות [ב'דינן'], אלא קנין כעין כסף, [אמנם דאף במהדו"ק תליא במתנה ע"מ להחזיר], ובמהדו"ב ס' דזה קנין בעלמא, ולפי"ז במהדו"ק ס' דאיצטריך לגזירה דרבנן כיון דאף אם חליפין לא יועיל משום הכלי, יועיל משום השווי, וכמו שמב' לעיל, דעה"צ דנקנה בגופן, מוכרח שמה שמועיל הוא ע"י השווי, וכן אין שום סב' שלא יועיל משום השווי, דהרי אין חילוק במהות הקנין בין כלי לשווי, וכ"ז בהו"א, אבל במסק', שאני קנין כלי משווה בשווה, דשווה בשווה הוא קנין בדינן, וכלי בגופן,

טו. ונפ"ל דנח' הראשונים והתור"ד, עה"צ דאי תפיס מתפיס, האם הקנין בגופן, דלתור"ד אף ע"ג דאי תפיס מתפיס הקנין בדינן, ולראשונים הקנין בגופן. ואף ר"ת ס' דהקנין בגופן, דכ' דהסב' דמועיל ביותר משו"פ הוא משום דאי תפיס מתפיס, ואף למהדו"ק דהקנין בגופן, מ"מ פשיט"ל להתור"ד דהקנין אינו

דאם חזינן דאיכא חליפי סודר ע"כ דנתחדש קנין של החלפה, וממילא אף שווה בשווה יועיל.

¹⁷ התור"ד הוכיח ממה דמועיל ע"מ להחזיר, דמועיל אף שווה בשווה, ולכא' צ"ב דלנ"ל הוא סב' בחליפי סודר, וצ"ל

דכ"מ דחליפין אינם מטע' כסף, הוא דווקא בחליפי סודר, אבל חליפי שווה בשווה וודאי מטעם כסף, ואפי' באשה.

למסק' דזה משום גז"ש, עה"צ דאי תפיס מתפיס הי' מועיל ביותר משו"פ, י"ל בפשיטות דהוא משום דהרשב"א לשי' בד' ר"ת (שיטה ב'),

דעת הרשב"א למסק'

בעלות היא ע"י האותיות], וממילא לא יועיל ביותר משו"פ, ומבו' ע"פ הנ"ל דאם הקנין בדינן, לא יועיל משום השווי שבו, דזה קנין אחר, וס"ד דגמ' הוא בפשטות דאיכא גז"ש לכל קניני שדה, ובלא סב', ותי' הגמ' דאיכא סב' דליכא גז"ש.

טז. ובבי' דע' הרשב"א למסק', שי' הרשב"א דכיון דאי מתפיס לא תפיס וחליפין איתנהו בפחות משו"פ, מוכח דאי"ז קנין בגוף ע"י תמורה, אלא בדינן [ודהיינו דמה דמעביר חפץ הוא ההוראת בעלות, אמנם דבכל זאת ההוראת בעלות היא ע"י החפץ, ושאני מקנין ע"י שטר דההוראת

בי' דע' רש"י עפ' הר"ן

החלפה שייך דווקא בכלים, משום דשווי ל"ש להחליף, דב' השוויים הם אותו הדבר, ואף עה"צ דכסף שיווי, א"ז החלפה, אלא גדר אחר, וממילא פשוט שלרש"י לא יועיל מדין שווה בשווה ביותר משו"פ.

יז. ובדע' רש"י, עי' היטב בדברי הר"ן בבי' דב' רש"י, ובהקדם צ"ל דשי' רש"י ב"מ מז, דליכא קנין חליפי שווה בשווה, אלא כל חליפין הם ע"י כלי, והטע' דאין שייך ע"י שווי, נדצ"ל דס' רש"י דכל שם

דנעשה חליפין אמור לחול אף בפחות משו"פ, ומעיקרא יש לתמוה, איך שייך דהא דאין מתרצית (דאין דעת), יבטל הקניין, ואמנם דאפי' ליישב בדוחק, אך לא משמע, ומ"מ נ"ל בגדר הקנין, דמהות קנין זה מעשה שמבטא הסכמה, ואם אינה מסכימה

יח. ועדיין צ"ב. דכיון דס' רש"י דגנאי הוא לה, מדוע מוכח מזה שבטלה תורת חליפין באשה, דמסברא זה רק מניעה מסוימת בפחות משו"פ, ועי' בלשו' הר"ן, ונראה לומר, דאם זה גנאי חזינן דאי"ז חלות ראויה, ודהיינו, דכיון

בגלל עצם המעשה [ובנדו"ד- הכלי],
אלא רק מחמת משהו אחר [- השווי],
לא יועיל הקנין, וע"כ דכשנכתב
בתורה כסף, אין הכוונה אף לחליפין,
ומדויק היטב בלשו' הר"ן, וכן מיושב
לשו' רש"י "דבטיל לה תורת

חליפין... " אע"פ שאמור להועיל
שהרי מתרצית, ואי"צ גנאי, מ"מ
בטיל משום שההתרצות היא על
השווי ולא על הכלי, וע"כ שלא נכלל
בלשו' כסף, ובטיל תורת חליפין.

פ' האומר

דע' הריטב"א בסוגי' דכלתה.

א. מב' בסוגיין דהמקדש לאחר ל', מקודשת האשה ואע"פ שנתאכלו המעות, והוק' בראשונים מ"ש משאר דוכתי, דהתם אם אין המעשה קיים לאחר ל', אמרי' דכלתה קניינו, ות' בראשונים בכו"כ אופנים, עי' ר"ן הכא, ובנדרים כט., תוס' כתובות סב., רשב"א הכא, וריטב"א בגיטין

ב. ועי' בריטב"א בסוגיין, וכן הרחבת הדברים בארוכה בריטב"א לעיל ו:; דהק' הריטב"א מ"ש מקדש במלוה דאינו מועיל, מנדו"ד דמועיל, ות' דהכא וודאי דנתכוין לקדש בהנאה שהלוה אותם לה ונפטרת מהם, ולא

ג. דהנה יש להקדים, דנראה מתוכן דברי הריטב"א, דסבר, דבקנין לאחר ל', אף אם לבסוף הקדושין יחולו, הכסף שלה רק ביום הל', ודלא כמשמעות דברי הראשונים, ממ"ש דכשקדש במלוה, הכסף שלה לגמרי, ונראה בדעת הריטב"א דסבר דאין הכסף שלה, וכן מהא דכ' ד'יהיב

ד. וביסוד הדבר ילה"ק, דהרי מפ' בגמ' דברשותא דידה קא מתאכלי, עוד ילה"ק בהא דכ' דמתקדשת

יג: [אינו להריטב"א], ובעוד ראשונים. ויסוד דבריהם הוא דזכות הממון עדיין אצל האשה, כיון שהמעות נתאכלו כשהם כבר היו שלה, ומשו"ה לא כלתה, וכ"א בי' ע"פ יסוד זה לפי דרכו, אך זהו יסוד הדברים.

בעצם השווי, והראיה שבא לקדש בזה, הוא משום שהקדים ויהיב לה רשות מעכשיו לאפוקינהון [את הכסף], ומש"כ הריטב"א תמוה ביותר, ואיכא בדבריו כו"כ קושיות, ויבו'.

לה רשות לאפוקינהון' חזינן דאי"ז שלה ממש, וכ"כ מעצם הסברא דכיון דאקדמינהו, מוכרח דבא לקדש בהנאה, ולכאו' הטע' דיכולה להשתמש, הוא משום שהכסף שלה, וע"כ דאין הכסף שלה, וכן מלשונו חזינן דאין הכסף שלה.

בהנאה שהלוה לה ונפטרת, וצ"ב איזו הנאה זו, זכות השימוש או מה שנפטרת, והטעם שהביא הריטב"א

ב' ההנאות מבו', דזכות השימוש נגמרת כשהכסף נהי' שלה, והפטור הוא רק ביום הל', אך צ"ע איך חיבר

ב' ההנאות, עו"ק איך נותן לה הנאה זו בלא קנין, וכ"כ ק' דהרי אם נתן לה רשות זה מלווה, והכסף נקנה לה.

ה. עוד ילה"ק בסב' דאקדמינהו, דמהי"ת דהא דהקדים מכריח דנתכוין להנאה, יתכן דכיון דממילא נתן לה, מאי איכפ"ל ליתן רשות, ועוד דמדוע אי"ל דהלווה לה עד ל', ואכן זה

שלה, ומה שהקדים והלווה הוא כדי שתתקדש בהנאה, וליכא חסרון דהמקדש במלווה, דהרי המקדש בהנאת מלווה, מועיל.

ו. ובביאור דנראה, דהנה גבי מש"כ בדף ו', דהק' מ"ש מקדש במלווה מלאחר ל', ותי', ומפ' בריטב"א התם, דחסרון דמקדש במלווה הוא משום שהכסף כבר שלה, ולא נתן ולא מידי, ולכאו' מה הק', דאם ס"ד דהריטב"א התם, דאף בקנין לאחר ל', הכסף שלה מעיקרא, הי' צריך

לפרש כשמתרץ על הקו' דהכסף אינו שלה, ועוד, דבקו' התם כ' דמ"ש מלאחר ל' שמועיל, ואפי' אם נתאכלו המעות, ונראה דהקו' היא אף מהא דנתאכלו, וצ"ב מה שייך זל"ז, דמנתאכלו ק' משום כלתה, ומלבד זאת ילה"ק ממקדש במלווה.

ז. והנראה לומר, דבאמת ליכא ס"ד דהכסף שלה, והוקשה, דכמו דבמלווה אינו נותן כסף בפועל, אלא זכות, אף הכא, כיון דנתאכלו המעות, אינו נותן לה כסף, ואמנם הכסף עובר לרשותה, אך כזכות ולא כממון, ומה שזכות כן מקבלת, הוא משום

דברשותא דידה קא מתאכלי, ואין הכוונה שזה שייך לה, אלא שזה ברשותה, ונשאר לה זכות ממון, והא דמקבלת רק ההנאה, כיון דהקדים מוכח דמעיקרא בא לקדש בהנאה, ועדיין לא נתיישבו כו"כ מהתמיהות הנ"ל.

ח. ובבי' ב' ההנאות, ביסוד הא דכסף קני, פשוט דהטע' דקני הוא משום ההנאה שבו, ולו הי' כסף שלא הייתה

בו הנאה שנגרמת לא הי' קונה, דהרי הביטוי הוא שהאשה מסכימה כיון שמקבלת רווח מסוים, ובכסף

נכללים כמה הנאות, השווי, זכות השימוש, וזכות ההקנאה, ובעלמא בכל קנין כשמוכר רק את זכות השימוש, השווי עדיין משליך ע"כ, כיוון שבסוף כשיגמר הקנין של זכות השימוש, הלוקח יחזיר, אמנם דהכא

כיון דמעכשיו נעשה קנין להבא על השווי, ועתידה להיפטר ממנו, ממילא כבר עכשיו יש לה את כל ההנאה שבחפץ, כולל השווי, ומתקדשת להבא בהנאה של כל החפץ, וכמו שמקבלת כסף.

ט. ולפי"ז. מבוארת הסברא, דכיון דאקדמינהו מוכרח דקידש בהנאה, דכיון דהקדים ממילא נתן כל ההנאה, ושוב לא תוכל להתקדש בכסף דהרי הכסף אינו גורם הנאה, וע"כ דבא לקדש בהנאה עצמה, שקיבלה אותה מעיקרא, וקיימת עד אחר ל' ולעולם.

ומיושב אף דל"ש שהלווה כדי שתתקדש בהנאה, דמהי"ת דלכך נתכוין, ועוד דליכא הכא את ההנאה שבחפץ, שהרי החפץ שלה, וכשמגיע יום ל', נפטרת מעוד חוב חצוני.

י. והא דהוק' איך נתן לה בלא קנין, וכן מדוע לא הפך למלווה ונקנה לה, מיושב בפשיטות, דאה"נ הלווה, והטע' שלא נקנה לה, דכל מה דבסתם מלווה הכסף נקנה ללווה, משום דהלווה יכול להוציא, ואם השווי עצמו של המלווה, איך יכול להוציא

אותו, הרי לא יוכל להחזירו, אבל בנדו"ד, כיון שאינה צריכה להחזיר, הכסף לא נקנה לה, ומעצם מה שיכול להוציא, ליכא ראי' דהכסף אינו שלו, דהא גופא הלוואה שמשתמשת בכסף שלו ואף להוצאה, ואכן הלווה ורק לא נקנה לה, ומיושב היטב.

